

Különfélék.

Ő Felsége a király látogatása a szegedi erdőőri szakiskolánál. Szeged újjá születésének nagy ünnepélye alkalmával apostoli királyunk ő Felsége az első erdőőri szakiskolát is legmagasabb látogatásával tüntette ki f. évi októberhó 16-án délelőtti 9 órakor.

Az intézet udvarán Rozinszky Béla kir. alerdőfelügyelő következő szavakkal fogadta ő Felségét:

„Hódolatteljes tisztelettel üdvözlöm császári és apostoli királyi felségedet ez intézetnél, mely az országban az első erdőőri szakiskola.“

Ő Felsége megköszönvén a fogadtatást, Tisza Kálmán miniszterelnök és Tisza Lajos királyi biztos ő nagyméltóságaik kíséretében Rozinszky vezetése mellett sorban megsejmelte az iskola egész berendezését.

Az udvaron a tanulók és a főerdőr állottak, élükön az intézet vezetőjével Révész Károly m. kir. főerdészszel, kit Rozinszkyval együtt Tisza Lajos ő nagyméltósága mutatott be ő Felségének. — A Felség megnézte a tantermeket, a tanár, tanársegédi és főerdőőri lakosztályt, az ebédlő, háló- és betegszobákat; nagy érdeklődéssel tudakozódott az intézet célja, szervezete és a tanulók ellátása felől s ismételten legfelsőbb megelégedését nyilvánítván a czélszerűen berendezett intézet felett, kíséretével együtt visszatért Szegedre.

(H.) **Svájcz vadászati viszonyai.** Mint sok intézménye a szabad Svájcznak, vadászati joga és vadászati viszonyai is sajátos módon fejlődtek ki. A vadászati jog például valamennyi kantonban állami regálét képez s az ugynevezett vadászati szabadalom útján értékesítettik. Minden polgár, a ki évenként bizonyos összeget fizet le, jogot szerezhet magának arra, hogy október 1-étől december végéig az egész kanton-

ban kénye-kedve szerint vadászhasson. A régi törvények szerint, melyek még most is érvényben vannak, minden svájci polgár viselhet lőfegyvert; a vadászati szabadalom tehát a legkiterjedtebb módon vétetik igénybe, úgy hogy a vadászat korlátlan gyakorlása folytán Svájc egykor gazdag vadállománya egész a minimumig lepadt.

Maguk az erdőtisztek igen kevés részt vesznek ebben az általános pusztításban, sőt el kell ismerni, hogy bár ingyen vadászati szabadalommal vannak ellátva, csak igen mérsékelten veszik annak hasznát. Az erdőtisztek általában ritkán viselnek fegyvert s az erdőbe is többnyire a nélkül mennek, az erdő-őrök pedig hosszunyelű baltával járnak, mely botul és egyszersmind fegyverül is szolgál. Vadorzó általában kevés van Svájcban, mivel a vadászati szabadalom széleskörű használata folytán igen nehéz volna e mesterséget sikerrel üzni. Csak a legmagasabb hegygerinczeken tűnnek elő néha ily lesi puskások, hogy báreza nélkül zergére vadászanak.

A vadászati szabadalom különben is könnyű megszerzését még inkább megkönnyíti a fennálló törvények enyhe végrehajtása. Bern kanton vadászati törvénye szerint például csak az a kantonbeli vagy általában svájci polgár van feljogosítva vadászati szabadalom szerzésére, a ki 18-ik évét betöltötte s ezen kívül az esetleges kár megtérítésének biztosítékául legalább 1.445 frankot érő adósságmentes vagyont mutat ki, vagy ily értékig másféle biztosítékot szolgáltat. Tényleg azonban ritka eset, hogy valamely polgárnak ne szolgáltatnék ki a szabadalom, ha a díjat lefizette.

Hasonlóan áll a dolog a tilalmazással is. Az előbb említett kanton törvénye szerint kutyával vagy a nélkül általában október 1-étől december végéig szabad vadászni; vizslával azonban oly helyeken, hol a termés már el van takarítva, szeptember 1-étől december végéig és tavasszal szalonkára,

márczius 5-étől április 15-éig is meg van engedve. Ugyanezen törvény felhatalmazza e mellett a hatóságot, hogy egyes területeket a szükséghez mérten egy vagy több évre zár alá helyezzen, vagyis hogy az ilyen területen a birtokoson kívül mindenkinek eltiltsa a vadászatot. A szükséges védelmi személyzet alkalmazásáról is gondoskodik a törvény, kikötvén, hogy a vadőrök szabadalommal elátott vadászok nem lehetnek. A felesketett erdőtiszteknek pedig kötelességévé teszi, hogy a vadászati visszaéléseket megtorolják s e végből teljes hitelességgel ruhazza fel az ily esetek tárgyalásánál tett vallomásaikat.

Mindebből azt következtetné az ember, hogy Svájcban a vadállomány eléggé gondoztatik. E meglehetősen jó törvények azonban a valóságban igen kis mértékben járultak hozzá a vadállomány-fentartásához. S a mi itt Bern-ről mondva volt, az áll Svájc többi kantonjairól is, melyek mind külön vadászati törvényt nyel birnak. Valóban igaza van az Oe. Forstzeitungnak, melyből e közleményt meritettük, midőn sajnálkozva jegyzi meg, hogy Svájc szabad imtuzcioi az erdő legszebb diszének a vadállománynak legkevésbé sem váltak hasznára.

(—) **Vadhús-árak a múlt században.** A brünni tanácsház tornyának javítása alkalmával a torony gombjában egyéb okmányok mellett egy vadhús-árjegyzék is találtatott 1749-ből, melyben sajtáságos hangzásu ódon nyelven a következő rendelkezések foglaltatnak: A szarvashus ugy adassék és vétessék mint a marhahus, t. i. fontonként 5 krajczárért; az özgerincz és özczomb fontja 7 krral, másféle őzhusé pedig mint a jó borju hus 5 krral méressék. A vaddisznóhus ára fontonként 8 krajczár, a nyulé pedig — ha nagy — 24 kr legyen. Középszerü nyul 21 krjával, kisebb pedig darabonként 18 krjával is adható stb. Figyelmezteti egyszersmind a szabályzat a vevőket és eladókat, hogy az előbbieket meg nem tartása

esetében az izletes vadpecsenye konfiskáltatik. Végül a „denunciánsok“-at azzal biztatja, hogy a segítségükkel elkobzott pecsenyéből megfelelő rész nekik jut s e mellett nevük sem hozatik nyilvánosságra.

(*J. L—a.*) **Az erdei bogyók fontossága.** Mily értékesek a különféle erdei bogyók az erdős tájak szegény lakóira nézve, látható azon tényből, hogy Németországnak csak öt vasuti állomásán a göttingeni kerületben, u. m. Uslar, Bodenfelde, Hardegsen, Einback és Salzderheldenen folyó év július havában 312.000 klgr. fekete afonya és 9.361 klgr. málna lett tovább szállítás végett feladva. Ezen óriási bogyómennyiség kiviteli értéke huszonhat ezer forintot tesz ki.

(—) **Az építő téglák elmállását** eddig a hidegnek, hőségnek és nedvességnek tulajdonították. Ezzel szemben az „Engineering“ legutóbbi füzetében Parize ur azt állítja, hogy az elmállást mikroszkopikus állatok okozzák. P. erős nagyító üveggel megvizsgálta egy elmállott téglá vöröses porát és konstatálta, hogy az egész egy élő tömeg volt. A kő szilárdabb részeinek egy porszemében szintén talált élő lényeket, de sokkal csekélyebb számban.

(—) **A mészvakolatot** állítólag jelentékenyen meg lehet javítani, ha közvetlenül a használat előtt finom porrá tört oltatlan meszet vegyítünk hozzá és a vakolatot gyorsan feldolgozzuk. A tömeg felhevül s a silicium rögtön kezd képződni. 4 nap múlva a hegyes vasat már nem lehet beverni a vakolatba és 2 hónap alatt a vakolat teljesen kővé válik s egészen összeforrad a fal köveivel.

(*J. L—a.*) **Fehér levelű bükk.** Egy növénytanilag ép úgy, mint erdészetiileg is érdekes természetjátékról tesz említést T. von Thümen az „Allg. Forst. u. Jagd Ztg“ októberi számában. — Schönbröcken mellett Holsteinban már néhány éve tapasztalják, hogy egy ledöntött bükk törzséből, közönséges

vöröses színű sarjakon teljesen hófehér levelek fejlődnek; a kísérletek, melyeket ezen sarjak beoltásával tettek, nem sikerültek. A dúslevelű sarjak külső megjelenése a normalis hajtásoktól semmiben sem tér el, a levelek színe azonban friss állapotban tiszta fehér, szárítva pedig hirtelen sárgás fehérré válik. Gyakrabban tapasztalható a fehér levelek fellépte bükk-, tölgy- és vadgesztenye csemetéken, s idősebb gesztenyék törzse mellett sem nagy ritkaság hófehér levelű sarjakat látni. Ujat tehát Thümen nem említ — fehér levelű bükksarjakat volt alkalmunk magunknak is látni, — de figyelemre méltó, mint maga is megjegyzi azon körülmény, hogy a jelenség néhány év óta állandó, más részről pedig érdemes volna tudni azt is, hogy mi az oka a chlorose ezen elszórtan előforduló jelenségeinek. Schell hasonló chlorotikus levelekben csak keményítőt lelt, míg a chlorophillnak semmi nyomát sem volt képes fölfedezni. Thümen sorait azzal végzi: „miután a panachirozott (foltos, színes) levelű fák, cserjék és zöldszerű növények a közönség kegyét már évtizedek óta megnyerték, talán a fehér levelű bükk állandó megtartásáról is lehetne gondoskodni, mert bizonyos, hogy annak példányai parkok és díszkertekben nagy becszel bírnának. A panachirozás öröklődését Morren már bebizonyította, következtethetni lehet tehát arra, hogy az egész fehér levelű növények is — ha őket tovább tenyésztetni képesek vagyunk — ezen tulajdonságukat megtartják (?).“

(*J. L—a.*) **Füzfavesszők télen való hántásáról.** A napról-napra terjedő füzfatenyésztésnek igen nagy akadályául szolgál azon körülmény, hogy a kosárfonásra alkalmas vesszőanyagnak hántását az igen rövid 3—4 hétig tartó tenyészidőre kellett szorítani. Ezen körülmény folytán nagyobb területeken a megindított hántás rendkívüli gyorsaságot és így tetemes munkakerő felhasználást igényelt. A kísérletek hosszú sora után

sikerült Pourtales James grófnak Porosz-Sziléziában egy eljárásához jutni, melynek segítségével a fűz vesszőket a nedvforgás idején kívül is lehet párolás útján hántani. Az első kísérletekből kitűnik, hogy a fűz vesszők párolás által ugyan hántathatóvá tehetők, ezen tulajdonságot azonban a gőzhordóból kivételök után 5—6 percz mulva újra elvesztik. Ezen bajon később az által lón segítve, hogy a gőzből kivett vesszőket azonnal 37—43 celsius fokú vízbe mártották be.

Az eljárás a következőkben áll: A körülbelül 15 *cm* vastag vesszőkötegeket egy 3 *m* hosszú és 0·8 *m* átmérőjű fekvő pároló vashengerbe helyezik, s benne 10—14 perczig párolják, a gőzt pedig az elvezető csövön az áztatásra szükséges víznek felmelegítésére használják fel. A párolás után a vesszőket az áztató edényekbe helyezik, s ezekben hántják is le őket a vizztartók hosszoldalain felállított munkásnök. Hántás után az épület emeletén levő szárítókba viszik, s a fűtés segítségével 37—43 fokra emelt meleg levegőben szárítják; a szárítás 24 óráig tart; a vizgőzőket szellőztetővel eltávolítják.

A szárítóból a kellőkép kötegelt vesszőket a raktárba viszik el. Különös figyelemmel kell arra lenni, hogy a vesszők 12—14 percznél tovább ne pároltassanak, mert különben megbarnulva értéköket veszítik.

Ezen eljárás sem volt azonban képes az eleinte hóféhér vesszőknek későbbben beálló megpirosodását megakadályozni. Pourtales gróf ezen hiány megszüntetésére újabb kísérleteket tett, mely célta — bizonyára valamely vegy alkalmazásával — elérnie is sikerült, a módját azonban eddig titokban tartja.

Magyarosodunk. Nadler Béla, m. kir. erdőgyakornok vezetéknevét „Nádas“-ra és Schemmel Győző, városi mérnök „Sényi“-re változtatta át. Éljenek.